هشدار؛ آمار فزاینده «سرقت‌اولی»ها در کلان‌شهرها

نابرابری اجتماعی و شرایط بد اقتصادی دزدی‌های کوچک را افزایش داده است

الهام مهدیزاده
e.mahdizadeh@shahraranews.ir

۱۵ یا ۲۰ سال قبل، اصلا تصور دزدی در روز روشن در ذهنمان نمی‌گنجید اما حالا پلیس می‌گوید نیمی از سرقت‌ها در روز روشن و میان جمعیت صورت می‌گیرد. بخش زیادی از این سرقت‌ها مثل کف‌زنی، جیب‌زنی، سرقت اموال شهری مثل لامپ‌های داخل سرویس‌های بهداشتی عمومی، بریدن نرده‌های پل‌های عابر و سرقت لوله‌های آبیاری وسط بولوارها سرقت‌های خرد هستند. سرقت وسایل کوچک دم‌دستی! وسایلی که بودنشان توجه کسی را جلب نمی‌کند اما امان از روزی که به هر دلیلی، جایشان خالی شود. تصور کنید زیرگذرهایی را که به‌دلیل سرقت لامپ، برای کودکان و بانوان به تونل وحشت تبدیل می‌شوند یا رانندگان و افرادی را که در تاریکی شب و نبود دریچه فاضلاب واقع در معبر، دچار مشکل و سانحه می‌شوند؛ نمونه آن دختربچه پنج‌ساله‌ای که خردادماه سه سال قبل در پارک کوهسار تهران، داخل کانال فاضلابی که دریچه آن به سرقت رفته بود، سقوط کرد و کشته شد.

شرح چند آسیب

همین چندوقت قبل، مخابرات استان، فهرستی بلندبالا از سرقت کابل به شهرآرا ارائه کرد؛ مثل سرقت سالانه بیش از ۱۰ کیلومتر کابل‌های هوایی در مشهد که برابر است با قطع ارتباط ۱۵ هزار مشترک. شرکت آب‌وفاضلاب مشهد نیز از ابتدای سال تاکنون، ۲۰۰ دریچه فاضلاب و ۷۰ دریچه آب را به‌دلیل سرقت از دست داده است. اما همه‌اش، این نیست و سرقت‌های خرد را می‌توان در حوزه‌ها و جاهای مختلفی مشاهده کرد.

محله‌ای با سرقت حُرد فراوان

آقای غفوری یکی از ساکنان شهرک پردیس است. شهرکی که به گفته او پاتوقی برای شبگردی و سرقت اموال مردم شده است. این شهروند مشهدی، نزدیکی شهرک پردیس به کمربندی مشهد و کال اسماعیل‌آباد را دلیل اصلی سرقت‌های بی‌شمار شهرک می‌داند. می‌گوید: چندبار لوازم داخل ماشینم را بردند. یک‌دفعه دوچرخه دخترم را دزدید. آخرین بار هم که خود ماشین را بردند، بعد چندماه فقط اتاق ماشین پیدا شد. به گفته او تمام ساکنان شهرک پردیس خاطره‌ای از سرقت باتری ماشین خود دارند و تمام سرقت‌ها به کلانتری شفا گزارش می‌شود اما تنها اقدامی که می‌شود ثبت سرقت است، چون این لوازم خرد است و سارقان معتاد هم، آن‌ها را با مبلغ ناچیزی به ضایعاتی‌ها می‌فروشند.

توجیه وجدان با نابرابری اجتماعی

مجید فولادیان، استادیار جامعه‌شناسی دانشگاه فردوسی مشهد است. او تحلیل خود را از روند صعودی سرقت‌های خرد در جامعه، با آمار سرقت‌اولی‌ها در کلان‌شهرهایی مانند مشهد گره می‌زند و می‌گوید: در بررسی‌های پژوهشی که از سال ۹۶ به بعد شکل گرفته، آمار سرقت‌اولی‌ها در کلان‌شهرهایی مانند مشهد، رشد درخور توجهی داشته که بخش زیادی از آن، مربوط به سرقت‌های خرد است. عددی که فولادیان برای رشد این شاخص ارائه می‌کند، ۴۰ درصد است. او می‌گوید: این داده‌ها و آمارها به حرفه‌ای نبودن این افراد اشاره می‌کند که خود این موضوع نیز ناشی از فشارهای اقتصادی و حمایت‌نشدن اقشار آسیب‌پذیر است؛ زیرا این افراد برای گذران زندگی (به مفهوم تأمین معاش یا به مفهوم تأمین مواد افراد معتاد) دست به این کار می‌زنند. این استادیار جامعه‌شناسی دانشگاه فردوسی، ریشه سرقت‌های خرد را در «نابرابری‌های اجتماعی» می‌بیند؛ موضوعی که به اذعان او می‌تواند دلیلی برای آرام‌کردن وجدان سرقت اولی‌ها در برابر اقدامشان باشد. فولادیان در کنار هم قرارگرفتن فقر و نابرابری اجتماعی را عاملی برای افزایش تعداد سرقت‌های اول و سرقت‌های خرد می‌داند. نکته دیگری که این جامعه‌شناس به آن اشاره دارد، تعطیلی و بیکاری برخی مشاغل به‌دنبال شیوع کروناست؛ «برخی افراد، درآمدشان آن‌چنان نبود که حداقل در این دوران با پس‌انداز یا دارایی‌هایی که دارند، بتوانند زندگی خود را اداره کنند؛ پس به‌سراغ سرقت‌های خرد و کوچک رفتند.»

۵۰ درصد سرقت‌ها، خرد هستند

آماری که رئیس پلیس پیشگیری فرماندهی انتظامی خراسان‌رضوی برای سرقت‌های خرد ارائه می‌کند، ۳۵ درصد همه سرقت‌ها را شامل می‌شود. سرهنگ محمد بوستانی می‌گوید: اگر سرقت لوازم داخل خودرو را به جمع سرقت‌های خرد اضافه کنیم، آمار بیش از این خواهد بود و حداقل به ۵۰ درصد کل سرقت‌ها می‌رسد. سرقت‌هایی که به اذعان او بخش شایان‌توجهی از توان پلیس را درگیر خود می‌کند.

به عقیده سرهنگ بوستانی، بخش عمده این سرقت‌ها از سوی معتادان انجام می‌شود. او می‌گوید: برای سرقت‌های خرد مجازات آن‌چنانی لحاظ نشده است. ضمن اینکه مال‌باخته‌ها، وقت و زمانی برای اعلام سرقت به کلانتری‌ها به‌منظور پی‌جویی نمی‌گذارند که این نکته در افزایش آمار دخیل است. او معتقد است: نبود شاکی خصوصی و پیگیری‌نکردن در افزایش این نوع سرقت‌ها نقش کلیدی دارد. از سوی دیگر، تبدیل اشیای کوچک دزدی به پول آسان‌تر است که این موضوع هم به گسترش میزان سرقت‌های خرد دامن می‌زند.

رئیس پلیس پیشگیری فرماندهی انتظامی خراسان‌رضوی هم به آسیب‌های اجتماعی بی‌شمار این سرقت‌ها اذعان دارد اما می‌گوید: پلیس به‌تنهایی نمی‌تواند آمار را کاهش دهد. در یک جامعه موفق، پلیس در آخرین مرحله باید ورود کند و قبل از آن باید دستگاه‌های مسئول در حوزه پیشگیری مشارکت کنند.

سرهنگ بوستانی می‌گوید: ساختمان‌های نیمه‌کاره بدون نگهبان، محل مناسبی برای حضور معتادان و سرقت اموال و اشیای داخل ساختمان است.

ساختمان‌ها باید پیوست امنیتی داشته باشند

او در تشریح نقش پلیس و اقداماتش برای کاهش این سرقت‌ها، به یک «پیوست کامل و جامع امنیتی» اشاره می‌کند؛ «این پیوست که چندماهی است به شهرداری ارائه شده تا در حوزه ساخت‌وساز مدنظر قرار گیرد، حاصل بررسی پرونده‌های سرقت و راه‌ها و شگردهای سارقان است و اگر در ساختمان‌سازی اجرایی شود، علاوه‌بر آنکه مانعی از سرقت‌هاست، زمینه پی‌جویی و پیگیری اموال مسروقه را نیز فراهم می‌کند.»

شهرآرا
روزنامه شهرامید وزندگی
SHAHRARANEWS.IR
۳شنبه
۱۶ دی ۱۳۹۹
۲۱جمادی‌الاول ۱۴۴۲
شماره ۳۲۹۳
۰۴
جامعه

عصر کرونا فصل قحطی جنین

آمار رسمی می‌گوید حضور یک‌ساله کرونا تمایل زوج‌ها را برای فرزندآوری کاهش داده است

عکس: ساناز صفایی | شهرآرا

تکتم جاوید
t.javid@shahraranews.ir

گزارش روز

نگرانی از کاهش ازدواج، افزایش سن آغاز زندگی مشترک و درنهایت فرزندآوری هنوز رفع و رجوع نشده که یک اتفاق از پیش تعیین‌نشده، شبیه خیلی وقت‌های دیگر، ما را غافلگیر کرد و سرعتمان را برای رفتن به‌سوی جامعه سالمندی افزایش داد. کرونا همان اتفاق ناگهانی بود. برای زوج‌های جوانی که در سنین بیست‌وپنج تا سی‌وپنج‌سالگی تن به ازدواج داده و به‌سختی از عهده هزینه‌ها و چالش‌هایش برآمده‌اند، تصمیم برای آوردن یک عضو جدید به خانه، آن هم در زمان شیوع کرونا، کمی دور از ذهن به نظر می‌رسد.

زاد و ولد از آن دسته پدیده‌های جامعه است که به‌آسانی قربانی تهدیدهای ریز و درشت می‌شود. خیلی‌ها با اعلام همه‌گیری کرونا برای مراقبت صحیح از خود هم دچار وحشت و چالش شده‌اند چه رسد به اینکه قرار باشد به بارداری یا زایمان فکر کنند. ترس از ابتلای مادر یا فرزند به کرونا، رعایت فاصله فیزیکی از دیگران و تنهایی مادر در خانه، خطر رفتن به مطب پزشک به‌منظور معاینات دوره‌ای و انتقال ویروس در بیمارستان، همه و همه موجب شده زنان و مردان زیادی دور این ماجرا یک خط قرمز بکشند. البته آسیب‌های شدید اقتصادی و هزینه‌های سرسام‌آور زندگی و نگهداری فرزند را از یاد نبریم که همین عامل نیز به‌تنهایی می‌تواند یک زوج را از داشتن فرزند برای همیشه منصرف کند، چه کرونا باشد چه نباشد.

آمارها چه می‌گوید؟

فرزندانی که در شش‌ماهه اول سال جاری متولد شده‌اند، ارتباطی با کرونا ندارند اما تغییر محسوس در آمار ولادت آبان و آذر می‌گوید که زوج‌ها درباره فرزندآوری، در دوران کرونا، مشابه دیگر ماه‌های سال نمی‌اندیشند. دکتر غلامرضا حسنی به‌عنوان یک جمعیت‌شناس اعتقاد دارد: کاهش باروری حتی پس از گذشت این یک‌سال و سال بعد از آن - اگر فرض را بر این بگذاریم که بیماری با واکسن کنترل‌شدنی است - ادامه خواهد یافت.

درواقع نگرانی‌های برآمده از این بیماری و جبران پسرفت‌های اقتصادی خانواده در دوران پساکرونا، اجازه بازگشتن آمارهای زادوولد به دست‌کم سال ۹۸ یا ۹۷ را نمی‌دهد، چه برسد به افزایش آن. نگاهی به اعداد و ارقام آمارهایی که سیدحسین نیری، مدیرکل ثبت احوال خراسان‌رضوی، اعلام کرده است، نشان می‌دهد در آبان سال جاری ۹۰۲ نوزاد کمتر از مدت مشابه در سال ۹۸ و هزار و ۷۰۱ نوزاد کمتر از آبان ۹۷ متولد شده است؛ به عبارت دیگر در آبان امسال فقط ۸ هزار و ۷۹۷ نوزاد متولد شده‌اند. وضعیت متولدان آذرماه هم بیانگر روند کاهشی است. تولدهای ماه نهم امسال نیز ۸ هزار و ۷۳۳ نوزاد اعلام شده است که ۵۲۶ مورد کمتر از پارسال و هزار و ۳۷۷ تولد کمتر از سال ۹۷ است.

در آبان سال جاری ۹۰۲ نوزاد کمتر از مدت مشابه در سال ۹۸ و هزار و ۷۰۱ نوزاد کمتر از آبان ۹۷ متولد شده است؛ به عبارت دیگر در آبان امسال فقط ۸ هزار و ۷۹۷ نوزاد متولد شده‌اند. وضعیت متولدان آذرماه هم بیانگر روند کاهشی است. تولدهای ماه نهم امسال نیز ۸ هزار و ۷۳۳ نوزاد اعلام شده است که ۵۲۶ مورد کمتر از پارسال و هزار و ۳۷۷ تولد کمتر از سال ۹۷ است

آیدا یکی از بانوانی است که پنج‌سال از زندگی مشترکش می‌گذرد و به فرزندآوری خیلی بدبین است. این معلم باوجودی که از سال پیش آنلاین درس می‌دهد و بیشتر در خانه است، تمایلی به بچه‌دارشدن در شرایط فعلی ندارد. زندگی او به‌واسطه تورم و گرانی بی‌حساب یک سال اخیر، هنوز هم مانند روزهای اول ازدواجش به سختی می‌گذرد. او می‌گوید: کرونا که هیچ، بعد از آن هم بعید است به بچه‌دارشدن فکر کنم.

البته همه زوج‌ها مثل آیدا و همسرش به فرزندآوری بی‌میل نیستند اما منتظرند تکلیف این بیماری روشن شود. نمونه‌اش امیر که پزشک است و همسرش دانشجوی دکترای روان‌شناسی است. اگرچه برای او داشتن فرزند فقط در تک فرزندی خلاصه می‌شود، برای همان هم قرار گذاشته‌اند تا چندسال دیگر صبر کنند.

اختلال در آرامش ذهنی و ادامه بقا

طیف نظرات زوج‌ها درباره فرزندآوری، آن هم در این شرایط، آن‌قدر وسیع است که نیاز به تحلیل روان‌شناسی دارد و یافتن پاسخ این پرسش که تأثیر وجود این بیماری بر روان زوج‌ها چه بوده است و چرا برخی، بی‌تفاوت به کرونا در همین مدت صاحب فرزند شده‌اند؟

یک کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی و مشاور خانواده مسئله را به دوبخش تقسیم می‌کند. یکی اثر بیماری و دیگری سلامت روان آدم‌ها. الهام اعلمی‌دوست می‌گوید: وجود یک بیماری ویروسی باعث شده است فاصله آدم‌ها از هم بیشتر شود و این فاصله بر همه امور زندگی اثر می‌گذارد. این روزها حتی جرئت درآغوش گرفتن عزیزترین فرد زندگی خود را نداریم و این یعنی عامل انسجام خانواده در خطر است. همچنین هرقدر افراد بیشتر نگران سلامت جسمی خود بوده و آرامش ذهنی نداشته باشند، به‌طور مستقیم تصمیم برای داشتن فرزند و ادامه بقا را به تأخیر می‌اندازند.

وجود یک بیماری ویروسی باعث شده است فاصله آدم‌ها از هم بیشتر شود و این فاصله بر همه امور زندگی اثر می‌گذارد. این روزها حتی جرئت درآغوش گرفتن عزیزترین فرد زندگی خود را نداریم و این یعنی عامل انسجام خانواده در خطر است

این روان‌شناس ادامه می‌دهد: در این دوره آدم‌ها آن‌قدر نگران زنده‌بودن خود شدند و آن‌قدر مرگ نزدیکان را دیدند که امیدی به ادامه حیات ندارند. حتی امیدی به خلاصی زودهنگام از شر این شرایط ناخوشایند وجود ندارد و از خود می‌پرسند شرایط برای فرزندآوری مساعد است؟ آیا خود یا فرزندمان زنده می‌مانیم؟

او به دلایل خانواده‌هایی اشاره می‌کند که در همین شرایط صاحب فرزند شده‌اند و ادامه می‌دهد: باید موارد مختلفی را مدنظر داشت؛ به‌عنوان مثال برخی از افراد همچون زنان خانه‌دار یا برخی مشاغل، آسیب کمتری از ماجرای کرونا دیدند. درمقابل، بخش دیگری هم فشار روانی را تحمل کردند هم با ورشکستگی و ازدست‌دادن شغل روبه‌رو شدند. اعلمی‌دوست بخش پایانی سخنانش را به ویژگی آدم‌هایی اختصاص می‌دهد که در حوادث تلخ هم آرامش روان بیشتری دارند و می‌گوید: شخصیت درونی افراد هم در این ماجرا مهم است. برخی استرس را درونی می‌کنند و در شرایط سخت خیلی بیشتر درگیر مشکلات می‌شوند اما بخش زیادی از آدم‌ها در مشکلات صبورتر و خوش‌بین‌تر هستند. در همین مدت عده‌ای واقعا از خانه خارج نشدند و همه روابط خود را حذف کردند اما عده‌ای تاحدود زیادی روال عادی زندگی خود ادامه دادند؛ افراد دسته دوم نگاه بازتری نیز به مسئله فرزندآوری در دوران کرونا دارند.

به پروتکل حمایتی از مادران

ماجرای روند کاهش جمعیت را که از چندسال پیش آغاز شده و کرونا آن را تشدید کرده است، از نگاه جامعه‌شناسانه هم می‌توان نگریست. دکتر غلامرضا حسنی، جمعیت‌شناس و عضو هیئت‌علمی دانشگاه فردوسی مشهد، با تأکید بر اینکه آگاه‌سازی پزشکی و فاصله‌گذاری باعث بروز ترس همه‌گیر شده است، اضافه می‌کند: وقتی راهی برای رهایی از یک بیماری همه‌گیر وجود ندارد، خیلی‌ها ممکن است خطر بارداری در این شرایط را نپذیرند.

او با این شرایط به افزایش آمار تولدها در سال بعد هم خوش‌بین نیست و این وضعیت را دنباله‌دار می‌بیند و با بیان یک شرط ادامه می‌دهد: اگر در همین مدت و در زمان شیوع بیماری، پروتکل بهداشتی متفاوتی برای خانم‌های باردار درنظر می‌گرفتیم و آنان را تحت پوشش چتر حمایتی خاصی قرار می‌دادیم، کاهش آمار را تاحدودی جبران می‌کردیم. مثلا اگر مادران بتوانند از محل کار مرخصی با حقوق و مزایا بگیرند، بدون اینکه خللی به وضعیت قراردادشان واردشود، حتما در آمار میزان تولد تأثیر داشت.

این جامعه‌شناس تأکید می‌کند: اکنون که میزان تحصیلات و اشتغال زنان و نگاه به فرزندآوری در جامعه تغییر کرده است، چنانچه از مادران حمایتی صورت نگیرد، ایران هم روند کشورهای غربی را برای طی کردن توسعه طی خواهد کرد و نه‌تنها رشد فرزندآوری را شاهد نخواهیم بود، بلکه آمار ازدواج هم به‌سرعت کاهش می‌یابد.

حسنی در پایان یادآور می‌شود: متأسفانه کاهش باروری در کشورهایی که الگوی توسعه را در پیش بگیرند، اجتناب‌ناپذیر است؛ پس باید توسعه را خانواده محور کنیم که جز حمایت از مادران راه دیگری ندارد.

بارداری برای مرخصی؟

اگر چه آمار کاهش محسوسی نسبت به مدت مشابه دارد و می‌گوید که با حضور کرونا زوج‌های زیادی از خیر فرزندآوری گذشته‌اند باز هم بوده‌اند افرادی که برای فرزندآوری اقدام کرده‌اند. شاید بخشی از این تازه مادرها، خانه‌دارهایی بوده‌اند که به دلیل امکان مراقبت بیشتر از خود و ماندن در خانه، بودن یا نبود کرونا در تصمیم‌شان چندان تاثیری نداشته. مثل همسر محسن که «عاشق بچه است و اگر کرونا سال دیگر هم باشد باز حاضر است بچه بیاورد.» محسن می‌گوید: سال پیش باوجود اطلاع از شیوع این بیماری همسرم باردار شد و پسرمان آبان به دنیا آمد. اگرچه وجود بیماری کرونا آن‌ها را با چالش‌هایی روبرو کرده و سختی‌هایی را متحمل شده‌اند که فکرش را هم نمی‌کرده‌اند، اما باز هم پشیمان نیستند. الهه هم از همین افراد است. او با داشتن یک پسر ۹ ساله و دوبار سقط جنین، تصمیمش برای بارداری در آستانه ۴۰ سالگی قطعی بوده. برای همین شنیدن خبر شیوع کرونا هم نظرش را تغییر نداد و به جمع مادران باردار پیوست. اما فکرش را هم نکرده‌بود که در کنار سختی‌های بارداری در دوره همه‌گیری کرونا باید جواب زخم زبان‌ها و جملات سنگین همکارانش را هم بدهد. می‌گوید: همه روزهای حاملگی را از ۷ صبح تا ۲ ظهر پشت میز نشستم و جواب ارباب رجوع را دادم اما مدیر هم باورش شده‌بود، که هدف من از بارداری، مرخصی گرفتن و دورکاری است. باوجودی که دورکاری برای سازمان ما معنی ندارد و من کارم را کامل انجام دادم.